

CZYŚCIENIE (43) *sb n*

czyścienie (42), **czyszczzenie** *a.* czyścienie (1) *Calep.*

Pierwsze e jasne, końcowe pochylone.

sg n czyścienie (17); -é (7), -(e) (10). \diamond *G* czyścieniá (11); -á (6), -(a) (5). \diamond *A* czyścieni(e) (4).
 \diamond *I* czyścieniem (4). \diamond *L* czyścieniu (7).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Usuwanie brudu; purgatio Mącz, Cn; purificatio Cn (38) : Purgatio, Chędożenie/ umietanie/ czyścienie *Mącz* 332a.

a. Usuwanie zbytecznych i szkodliwych substancji z organizmu ludzkiego (36) : *A* tych niemoczy namienionych żadna inŕza nie ieŕt przyczyna, Iedno nie dobre á niedaŕtateczne [!] czyścienie po zŕęzeniu niewiaŕty oney *FalZioł* V 26v, 6v; Aleć ze wŕzyŕtkiego czyścienia nie ŕzkodliwŕzego/ iedno krwie puŕzczanie *SienLek* 32v, 12v, 20v, 49v.

czyścienie czego (24): trzecie⁸⁰ dnia vczyn czyŕcienie gŕowy naprzeciwo paraliŕowi *FalZioł* I 75d, I 28d, 30d, 121b, 125c, 127c; Sercá częŕte drzenie Nagŕá ŕmierć známionuie: temu zábieżeć krwie puŕzczaniem/ á czyścieniem *Melánkoliey*. *SienLek* 20, 33v, 34, 39v [2 r.], 45, 50 [2 r.] (15). *Cf* *czyścienie czego czym; czego przez co*, »krwie czyścienie«.

czyścienie czego przez co (1): Thu iefzce maŕz o Czyścieniu ciáŕá przez Purgácyá/ á zwŕaŕczá o Otworzeniu ŕywotá. *SienLek* 38.

czyścienie czego czym (1): Czyŕcienié ciáŕá krwiá a Dárcie w ŕywoóie/ ŕzukay Gryŕzienié. *SienLek* S2.

czyścienie czemu (1): Oczam czyŕcienie y poŕilenie. *FalZioł* ‡3a.

Wyrażenie: »krwie czyścienie« (1): Krwie czyŕcienie *SienLek* S2v.

Szeregi: »proŕnienie a czyŕcienie« (1): iefť teŕ náuká w nich/ iáko proŕnieniem/ á czyŕcieniem ciáŕá rozmáitým/ mogą tákowe wilgóŕci [...] wyŕádzone być *SienLek* 45.

»czyŕcienie i purgowanie« (1): Trŕycz ma przedniá mocz czŕŕcienia y purgowania flegmy *FalZioł* I 30d.

»czyŕcienie i wypádzanie« (1): KAnia prędzá wije ŕie po zielu y po lníe/ á [...] ma mocz czyŕcienia y wypádzania *Melánkoliey* *FalZioł* I 28d.

α. Rozwolnienie, przeczyszczenie; krwotok; clysmus, purgatio Mącz (3) : Clysmus, Latine Purgatio, Purgowanie/ czyŕcienie. *Mącz* 58b; Krwáwnice ŕá ŕyŕy w ogonicy/ máiáć końce iáko brodawki. *A* drudzy ludŕie miewáiá przes nie czyŕcienie *SienLek* 20v, T3.

β. Menstruacja (1) :

Wyrażenie: »czyŕcienie przyrodzone« (1): Miefyáće zowá/ czyŕcienie ich [*niewiaŕt*] przyrodzone. *SienLek* 58.

b. Pielenie (2) :

czyŕcienie od czego (1): Sarritura, id est, purgatio, Chędożenie czyŕcienie od zielská álbo perzu. *Mącz* 369a.

W przeni (1) :

Szereg: »czyŕcienie a plewidŕo kapŕáńskie« (1): iŕz ŕię bez ŕpráwy y náuki/ y czyŕcienia á plewidŕá Kápláńŕkiego/ z naboŕeńŕtwá wiele rzeczŕy w zabobony y zŕe vzywánie/ obráca. *SkarJedn* 348.

2. Poddanie się oczyszczeniu rytualnemu (5) :

a. *O oczyszczeniu się kobiet po porodzie (1) :* po tych siedm dni/ była s pokojem niewiáftá XXXIII dni w czyścieniu *BielKron* 37v.

b. *O odbywaniu pozagrobowej kary w Hadesie (według wierzeń mitologicznych starogreckich) [czego] (1) :* O nas lepak pogadajmy, Ktorzy pod ziemią mieszkamy Czyścienia dusz przyglądamy. *BierRozm* 22.

c. *U starożytnych Rzymian: pojednanie z bóstwem przez ofiary; rozgrzeszenie, oczyszczenie z popełnionych win, zadośćuczynienie; lustratio Mącz, Cn; expiatio (scelerum) Calep, Cn; lustrum Mącz; averruncatio, emundatio, expiamentum, expiatus, lustratus, mundatio, piaculum, piamen, piamentum, piatio, procuratio, purgatio, purificatio Cn (3) :* Lustratio, Cziścienie/ kádzenie. *Mącz* 200c; Expiatio — Cziśczenie. *Calep* 393b.

czyścienie czego (1): Lustrum, [...] Cziścienie miáftá Rzymu s ofiármí *Mącz* 200c.

3. [*Kastrowanie, wałaszenie, trzebienie: chce Komorniki vczyścić: o ktorých pánnny gdy zwiedzą iż trzebieńcy łá/ więcey się ich pánnny chronić będą/ niżli się k nim mieć. Fortunat [...] o sobie rozumiał/ iż miał naprzednieyżym ku czyścieniu być/ iáko cudzoziemiec: á k temu iż go Pan wżędy nád ine chciał mieć. HistFort* B3.]

Synonimy: 1. chędożenie; a. próżnienie, purgowanie, wypądzanie; β. miesiąc; 2. c. kadzenie; 3. wałaszenie.

Cf **CZYŚCIĆ, CZYŚCIĆ SIĘ**